

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
-AUTORITETI I KONKURENCËS-
KOMISIONI I KONKURENCËS

V E N D I M

nr. 444, datë 30.11.2016

“Për

mbylljen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj shoqërive “Lufra” Shpk dhe “Erzeni” Shpk dhe dhënien e rekomandimeve për rritjen e konkurrencës në tregun përkatës”.

Komisioni i Konkurrencës me përbërjen e :

• Lindita	MILO (LATI)	Kryetare
• Servete	GRUDA	Zv/Kryetare
• Koço	BROKA	Anëtar
• Iva	ZAJMI	Anëtare
• Eduard	YPI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 30.11.2016, me pjesëmarrjen e Znj. Lindita Milo, Znj. Servete Gruda, Z. Koço Broka, Z. Eduard Ypi, trajtoi çështjen me:

Objekt: Shqyrtimin e Raportit të hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj shoqërive “Lufra” Shpk dhe “Erzeni” Shpk.

Baza ligjore: Nenet 4, 9, 8, 24, (shkronja d); 26 dhe 43 të Ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (i ndryshuar), si dhe neni 12 i Rregullores “Për funksionimin e Autoritetit të Konkurrencës”.

Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të raportit të hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj shoqërive “Lufra” Shpk dhe “Erzeni” Shpk, të paraqitur nga Sekretariati i Autoritetit të Konkurrencës, si dhe të relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës për procedurë hetimore:

VËREN SE :

I. PROCEDURA E NDJEKUR

1. Komisioni i Konkurrencës, në zbatim të nenit 24, germa d) dhe nenit 43, pika 1, të Ligjit nr 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” i ndryshuar, si dhe të nenit 12 të Rregullores “Për funksionimin e Autoritetit të Konkurrencës”, me propozim të Sekretariatit, me anë të Vendimit nr. 413, datë 21.04.2016 “Mbi hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj shoqërive “Lufra” Shpk dhe “Erzeni” Shpk”, vendosi hapjen e hetimit të thelluar ndaj ndërmarrjeve ERZENI Shpk dhe LUFRA Shpk, duke përcaktuar si periudhë hetimi 01 Janar 2014 – 31 Mars 2016.
2. Në vazhdim të procedurës, Sekretari i Përgjithshëm i Autoritetit të Konkurrencës, në bazë të nenit 28 dhe 29 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, (i ndryshuar), nenit 22 të Rregullores “Për funksionimin e Autoritetit të Konkurrencës, nenit 4 të Rregullores “Për procedurat hetimore të Autoritetit të Konkurrencës”, si dhe Vendimit nr. 413, datë 21.04.2016 të Komisionit të Konkurrencës, me anë të Urdhrit nr. 36, datë 04.05.2016 “Për ngritjen e grupit të punës “Për ndjekjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj ndërmarrjeve Lufra Shpk dhe Erzeni Shpk”, ngriti grupin e punës.
3. Për mbledhjen e fakteve dhe të dhënave të nevojshme në lidhje me hetimin, bazuar në nenet 33 dhe 34 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, grupi i punës ka kërkuar të dhëna dhe informacion nga ndërmarrja nën hetim, nga ndërmarrjet e tjera pjesëmarrëse në treg dhe nga Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (AKU) dhe Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR).

II. TREGU PËRKATËS

II.1 Tregu përkatës i produktit

4. Referuar dimensioneve të tregut përkatës si dhe bazuar në Vendimin nr. 413, datë 21.04.2016 të Komisionit të Konkurrencës, treg përkatës të produktit do të konsiderojmë “tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij”: qumësht i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 1.4 litër, kos i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 0.95 litër dhe kos i freskët i ambalazhuar me gota plastike 380 gr.

II.2 Tregu përkatës gjeografik

5. Referuar dimensionit gjeografik, ky treg ka dimension kombëtar për faktin se të gjitha ndërmarrjet janë aktive në tregjet e produktit, nëpërmjet distribucionit (shpërndarjes) së produkteve të tyre në tregun e brendshëm. Eksportet e ndërmarrjeve nuk janë të zhvilluara si dhe politikat e vendosjes së çmimit të këtyre ndërmarrjeve janë bazuar në politikat kombëtare. Pra, për vlerësimin e impaktit që shkakton ofrimi, tregu gjeografik do të konsiderohet territori i Republikës së Shqipërisë.

III. VLERËSIMI I POZITËS DOMINUESE

6. Vlerësimi i pozitës dominuese¹ është hapi i parë për të vazhduar me analizën e nenit 9 të Ligjit “Për mbrojtjen e konkurrencës”, për sjellje të mundshme antikonkurrenuese në treg. Përkufizimi i pozitës dominuese është përcaktuar në nenin 3, pika 5 të Ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (i ndryshuar), përkatësisht: “Pozitë dominuese” është ajo fuqi ekonomike e mbajtur nga një ose më shumë ndërmarrje, që i jep atyre mundësinë për të penguar konkurrencën efektive në treg, duke i bërë ato të afta të veprojnë, për sa i takon ofertës ose kërkesës, në mënyrë të pavarur nga pjesëmarrësit e tjerë në treg, si konkurrentët, klientët ose konsumatorët.
7. *Duke patur parasysh pjesët e tregut për vitet 2014-2015, barrierat ligjore, fuqinë ekonomiko-financiare, rrjetin e shpërndarjes, ekonomitë e shkallës, homogjenitetin e produktit, fuqinë kundërvepruese të blerësve dhe bazuar në pikën 5 të nenit 3 dhe nenin 8 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar, konkludojmë se: ndërmarrja “LUFRA” Shpk dhe ndërmarrja “ERZENI” Shpk zotërojnë pozitë dominuese kolektive në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij: qumësht i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 1.4 litër, kos i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 0.95 litër dhe kos i freskët i ambalazhuar me gota plastike 380 gr, pasi zotërojnë fuqi ekonomike, e cila ju jep mundësinë të jenë të pavarura kundrejt veprimeve të pjesëmarrësve të tjerë në treg, si konkurrentët, klientët dhe konsumatorët.*

IV. SJELLJA E NDËRMARRJEVE NË TREG

8. Duke qenë se dy ndërmarrjet nën hetim, “LUFRA” Shpk dhe “ERZENI” Shpk, zotërojnë pozitë dominuese kolektive në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij: qumësht i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 1.4 litër, kos i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 0.95 litër dhe kos i freskët i ambalazhuar me gota plastike 380 gr, analiza e sjelljes së tyre është realizuar në lidhje me ndonjë abuzim të mundshëm në tregun përkatës, sipas nenit 9, pika 2 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar, ose mbi ekzistencën e ndonjë marrëveshjeje të ndaluar sipas nenit 4 të këtij Ligji.

IV.1 Sjellja e ndërmarrjeve me pozitë dominuese në treg

9. Analiza e konkurrencës është mbështetur në parashikimet e nenit 9 të Ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (i ndryshuar), lidhur me aplikimin e çmimeve të padrejta, nga një funksion i kostove të ofruara nga dy ndërmarrjet me pozitë dominuese. Një nga format e abuzimit me pozicionin dominues janë çmimet e padrejta. Në çështjen United Brands, Komisioni Europian është shprehur se një çmim është abuziv nëse: diferenca midis çmimit dhe koston marxhinale është eksesive.

¹ Sipas nenit 3 pika 5 të Ligjit 9121 “Pozitë Dominuese” është ajo fuqi ekonomike e mbajtur nga një ose më shumë ndërmarrje, që u jep atyre mundësinë për të penguar konkurrencën efektive në treg, duke i bërë ato të aftë të veprojnë, për sa i takon ofertës ose kërkesës, në mënyrë të pavarur nga pjesëmarrësit e tjerë në treg, si konkurrentët, klientët ose konsumatorët.

10. Për sa më sipër, Komisioni European i quan si çmime ekseseive ku vlerësohet nëse diferenca midis kostos marxhinale dhe çmimit është e lartë, në rastin e çmimit të produkteve nën hetim janë administruar nga ndermarrjet kostot e produkteve të tregut përkatës, qumësht me shishe plastike 1.4 Litër, kos me gota 380 gram dhe kos me shishe 0.95 litër, dhe rezulton se nuk jemi në rastin e çmimeve ekseseive.
11. Si përfundim, arrijmë në përfundimin se ndermarrjet me pozitë dominuese kolektive në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij: qumësht i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 1.4 litër, kos i freskët i ambalazhuar me shishe plastike 0.95 litër dhe kos i freskët i ambalazhuar me gota plastike 380 gr, “LUFRA” Shpk dhe “ERZENI” Shpk nuk aplikojnë çmime ekseseive apo të padrejta, në kuptim të nenit 9, pika 1 dhe 2 të Ligjit nr.9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar, për klientët dhe konsumatorët përfundimtarë.

IV.2 Strategjia e marketingut të ndermarrjeve

12. Nga hetimi rezulton se ndermarrjet nën hetim kanë shpërndarë frigoriferë me logot e secilit prej tyre në pikat e shitjes me pakicë.
13. Ndermarrja ERZENI ka shpërndarë në pikat e shitjes me pakicë frigoriferë me anë të kontratave të huapërdorjes dhe në këta frigoriferë vendosen vetëm produktet ERZENI, por nuk ka kufizim që pika e shitjes të vendosë frigoriferë të tjerë. Aktualisht kjo ndermarrje ka shpërndarë rreth 200 frigoriferë.
14. Referuar kontratave të huapërdorjes që ndermarrja ERZENI aplikon për dhënien në përdorim të përkohshëm të frigoriferëve, rezulton se frigoriferi jepet në përdorim të përkohshëm për afat 1 (një) vjeçar dhe një nga detyrimet e huamarrësit është që të vendosë në frigorifer vetëm artikujt e ndermarrjes ERZENI, por pa kufizuar tregtimin e produkteve të konkurrentëve të tjerë në njësinë e tregtimit.
15. Ndermarrja LUFRA ka shpërndarë në pikat e shitjes me pakicë frigoriferë me anë të kontratave të bashkëpunimit dhe në këta frigoriferë është e ndaluar të futen produkte të konkurrencës, por mund të futen produkte të tjera për mbajtjen në punë të frigoriferit. Aktualisht kjo ndermarrje ka shpërndarë rreth 500 frigoriferë.
16. Referuar kontratave të bashkëpunimit që ndermarrja LUFRA aplikon për dhënien në përdorim të përkohshëm të frigoriferëve tek pikat e shitjes me pakicë, rezulton se frigoriferi mbetet në pronësi të ndermarrjes LUFRA dhe jepet në përdorim të përkohshëm për afat 1 (një) vjeçar dhe një nga detyrimet e pikës së shitjes me pakicë është që të mos mbajë në këtë frigorifer asnjë produkt tjetër përveç produkteve të ndermarrjes LUFRA, por pa kufizuar tregtimin e produkteve të konkurrentëve në njësinë e tregtimit.

IV.3 Ekzistenca ose jo e marrëveshjeve të ndaluara

17. Autoriteti i Konkurrencës ka realizuar inspektive (Daën Raids) në të njëjtën ditë dhe orë në dy ndërmarrjet nën hetim që ushtrojnë veprimtari në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij, me qëllim gjetjen e evidencave direkte dhe indirekte të një marrëveshje të mundshme ose të një praktike të bashkërenduar mes ndërmarrjeve, por gjatë këtyre inspektiveve nuk u gjet asnjë prove apo evidencë direkte apo indirekte që të provojë një marrëveshje apo sjellje të bashkërenduar në kundërshtim me Ligjin nr 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (i ndryshuar).
18. Duke qenë se gjatë inspektiveve nuk u gjetën evidenca direkte mes konkurrenteve, Autoriteti i Konkurrencës kreu analizat ekonomike me qëllim evidentimin e ndonjë sjellje të bashkërenduar mes konkurrenteve për fiksimin direkt apo indirekt të çmimit të shitjes së produktit. Analizimi i sjelljes së ndërmarrjeve “LUFRA” Shpk dhe “ERZENI” Shpk, është bërë bazuar në metodologjinë e OECD-së “Prosecuting cartels ëithout direct evidence”.
19. Për të provuar ekzistencën e ndonjë marrëveshje të ndaluar midis ndërmarrjeve “LUFRA” Shpk dhe “ERZENI” Shpk, me anë të evidencave indirekte ekonomike të sjelljes, është realizuar krahasimi i trendit të çmimeve mesatare mujore të aplikuara nga këto ndërmarrje për produktet qumësht 1.4 litra, kos i ambalazhuar me gota 380 gram dhe kos i ambalazhuar në shishe 0.95 litër, për periudhën nën hetim.

IV.3.1 Krahasimi i trendit të çmimit mesatar të shitjes.

20. Analiza e sjelljes së ndërmarrjeve në lidhje me çmimin e shitjes me shumicë ka për qëllim të vlerësojë nëse ndërmarrjet vendosin direkt apo indirekt çmimet e shitjes me shumicë gjatë periudhës objekt hetimi. Në vlerësimin e trendit të ndryshimit të çmimit mesatar të shitjes me shumicë është marrë në konsideratë krahasimi i çmimeve mesatare mujore të shitjes me shumicë të të gjitha produkteve të tregut përkatës, që ka rezultuar nga përpunimi i të dhënave të sjella nga ndërmarrjet.
21. Nga analiza ekonomike e të dhënave rezulton se çmimet e aplikuara nga ndërmarrjet për këtë kategori produkti janë të ndryshme nga njëra tjetra dhe ritmi i ndryshimit të tyre është i ndryshëm, duke mos vërejtur shenja të caktimit të çmimeve apo koordinimit të tyre në ritmin e rritjes apo të zbritjes. Gjithashtu, si e përmendën edhe më sipër, gjatë procedurës hetimore nuk janë gjetur evidenca komunikimi midis ndërmarrjeve nën hetim, gjë e cila do të ngrinte dyshime për ndonjë marrëveshje të ndaluar sipas nenit 4 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar.
22. Të dhënat mbi ecurinë e çmimeve dhe shitjes në tregun përkatës për produktin qumësht me bidon për dy ndërmarrjet nën hetim tregojnë se çmimi(me TVSH) mesatar i blerjes së qumështit të freskët për Lufra Shpk ka qenë respektivisht 39.7, 38.3 dhe 38.7 për vitet 2014, 2015 dhe 2016, ndërkohë që çmimi(me TVSH) i shitjes së qumështit të përpunuar ka qenë 85.44, 85.54, dhe 85.46 lekë për litër. Për ndërmarrjen Erzeni Shpk çmimet(me TVSH) e blerjes për vitet 2014, 2015 dhe 2016 ishin 39, 39.79 dhe 44.12 lekë/litër ndërkohë që çmimet e shitjes(me TVSH) ishin 85.08, 85.4 dhe 85.46 lekë/litër.

V. PROBLEMATIKAT E TREGUT

23. Gjatë inspektimeve të realizuara në të gjitha ndërmarrjet kryesore që ushtrojnë veprimtari në tregun përkatës, gjatë marrjes së shpjegimeve nga ana e përfaqësuesve të ndërmarrjeve janë paraqitur edhe disa problematika në funksionimin e këtij tregu.
24. Është konstatuar se duke filluar nga muaji Gusht 2015 është rritur ndjeshëm volumi i shitjes së produkteve të tregut përkatës nga ana e të gjitha ndërmarrjeve aktive në treg. Kjo periudhë përkon me aksionin e Ministrisë së Financave dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve për formalizimin e ekonomisë.
25. Gjithashtu, në fund të vitit 2014, Ministri i Financave ka miratuar Udhëzimin nr. 19, datë 03.11.2014 “Për zbatimin e regjimit të veçantë të skemës së kompensimit të prodhuesve bujqësorë për qëllime të tatimit mbi vlerën e shtuar”, i cili ka për qëllim të përcaktojë rregullat dhe procedurat mbi zbatimin e tatimit mbi vlerën e shtuar për skemën e kompensimit të prodhuesve bujqësorë. Sipas kësaj skeme, nëpërmjet autofaturës së lëshuar nga blerësi, këtij të fundit i njihet rimbursimi i TVSH për produktin e blerë në masën 20%. Ky rimbursim deri në momentin e hyrjes në fuqi të këtij Udhëzimi nuk i njihet i plotë blerësit, por vetëm në masën 6%.
26. Efekti i rimbursimit të TVSH-së (me rritjen e shkallës tatimore nga 6 në 20 %) edhe në kushtet e rritjes të paktën dy herë të shitjeve për ndërmarrjen Erzeni Shpk nuk është reflektuar në rritjen e fitimeve për vitin 2014 dhe ka një rritje shumë të vogël të normës së fitimit për vitin 2015.
27. Megjithëse ndërmarrjet nën hetim Lufra Shpk dhe Erzeni Shpk janë dy konkurrentët kryesorë në treg, kanë pozitë dominuese në tregun përkatës dhe kanë më shumë mundësi të zbatojnë përfitimet e ekonomisë së shkallës (kosto më të ulta për njësi) kostot e tyre janë më të larta se konkurrentët e vegjël sipas deklarimeve të tyre në procesverbalet e inspektimeve.
28. Për ndërmarrjen Lufra Shpk rritja e TVSH-së nga 6 në 20 % nuk është shoqëruar me rritjen e çmimit të blerjes së qumështit nga fermerët të cilët duhet të ishin përfituesit kryesorë të skemës së rimbursimit të TVSH-së dhe gjithashtu nuk është reflektuar në uljen e çmimit për konsumatorët fundorë.
29. Nga ana e përfaqësuesve të ndërmarrjeve nën hetim është paraqitur një problematikë, sipas të cilës disa nga njësitë e vogla të tregtimit me pakicë, të cilat janë të regjistruara si biznes i vogël me xhiro vjetore më pak se 5 milion lekë, shpesh here refuzojnë marrjen e mallit me faturë TVSH-je, për arsye të mos rritjes së xhiros dhe kalimit më pas në biznes të madh apo të vogël me TVSH. Kjo situatë shpesh herë ka cuar në refuzimin e mallit nga njësitë e tregtimit me pakicë, duke i vendosur në vështirësi ndërmarrjet e prodhimit.
30. Si konkluzion, evidencat e grumbulluara gjatë procedurës së hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregtimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj ndërmarrjeve LUFRA Shpk dhe ERZENI Shpk, nuk vërtetuan shenja të kufizimit të

mundshëm të konkurrencës nga një marrëveshje e ndaluar apo abuzim me pozitën dominuese në këtë treg, në kuptim të neneve 4 dhe 9 të Ligjit, por shqetësimet e identifikuar në tregun objekt hetimi duhen të adresohen nga institucionet përgjegjëse në mënyrë nxitjen dhe mbrojtjen e konkurrencës.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, në mbështetje të nenit 24, (shkronja d), 26 dhe nenit 70, pika 2 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (i ndryshuar),

V E N D O S I:

I. T’i rekomandojë institucioneve: Ministrisë së Bujqësisë dhe Ushqimit, Ministrisë së Financave, Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR), si dhe Drejtorisë së Përgjithshme së Tatimeve:

I.1. Verifikimin e mënyrës së funksionimit të skemës së rimbursimit të TVSH në tregun përkatës të përpunimit dhe tregimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij sipas Udhëzimit nr. 19, datë 03.11.2014 “Për zbatimin e regjimit të veçantë të skemës së kompensimit të prodhuesve bujqësorë për qëllime të tatimit mbi vlerën e shtuar”.

I.2. Analizën e pasqyrave financiare të shoqërive nën hetim Erzeni Shpk dhe Lufra Shpk, për të parë arsyet e mos reflektimit të shitjeve të rritura nga 2-5 herë në rezultatin financiar.

II. Mbylljen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e përpunimit dhe tregimit të qumështit të ambalazhuar dhe nënprodukteve të tij ndaj ndërmarrjeve LUFRA Shpk dhe ERZENI Shpk.

III. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e Vendimit dhe njoftimin e tij për palët e interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS

Servete GRUDA

(_____)

Zv/Kryetare

Koço BROKA

(_____)

Anëtar

Iva ZAJMI

(_____)

Anëtare

Eduard YPI

(_____)

Anëtar

Lindita MILO (LATI)

K R Y E T A R E